

Nr 234.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter; given Stockholms slott den 29 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och finansdepartementen anför statsrådet Mossberg följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 66—74, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna vissa anslag enligt följande sammanställning:

Anslag	Belopp, kr.
Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, förslagsanslag	282 000
Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, förslagsanslag	282 600

Anslag	Belopp, kr.
Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar, förslagsanslag	36 500
Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader, förslagsanslag	26 200
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, förslagsanslag ..	162 600
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, förslagsanslag	223 500
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten, reservationsanslag	95 000
Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar, förslagsanslag	15 600
Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader, förslagsanslag ..	18 900

I samband med min preliminära anmälan av dessa anslagsfrågor anförde jag, att sakkunniga för utredning rörande frågan om löneställningen för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården — åt vilka sakkunniga uppdragits att verkställa utredning jämväl av frågan om löneställningen för motsvarande personal vid statens tvångsarbets- och alkoholistanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt å Venngarn — den 16 november 1945 avgivit betänkande med utredning och förslag rörande löneställningen för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården m. m. samt i skrivelse samma dag redovisat nämnda uppdrag. Jag yttrade tillika, att medelsbehovet för statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter syntes böra prövas i samband med sakkunnigförslaget om löneställningen för berörda personal, och förordade, enär beredningen av ifrågavarande löneförslag då ännu icke avslutats, att samtliga i det föregående uppräknade anslag i statsverkspropositionen skulle upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling. Samtidigt torde jag få anmäla fråga om medelsanvisning för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården.

Löneställningen för vård- och arbetsledarpersonal m. fl.

Såsom inledningsvis anmärkts uppdrogs åt löneutredningen för viss fångvårdspersonal att utreda frågan om löneställningen jämväl för motsvarande personal vid Svartsjö- och Venngarnanstalterna. I sin i det föregående nämnda skrivelse den 16 november 1945 har utredningen — som funnit skäl föreligga att låta de av utredningen föresiagna åtgärderna i tillämpliga delar omfatta jämväl statens alkoholistanstalt å Haknäs och statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter — i huvudsak föreslagit *dels* en allmän lönegradsuppflyttning för vård- och arbetsledarpersonalen vid samtliga statliga tvångsarbets- och alkoholistanstalter *och dels* särskild lönesättning för vissa befattningshavare, vilka icke ha övervägande vård- eller arbetsledaruppgifter.

Då löneutredningens skrivelse rörande personalen vid statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter i åtskilliga avseenden direkt anknyter till vad utred-

ningen anført i sitt betänkande med förslag rörande löneställningen för motsvarande personal vid fångvården, får jag lämna en allmän hänvisning till vad chefen för justitiedepartementet denna dag härutinnan anført i samband med anmälan av frågor om anslag till fångvårdsanstalterna för nästa budgetår. Med hänsyn till arbetsuppgifternas karaktär vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna finner jag lämpligt att den vid dessa anstalter anställda personalen med uppgifter motsvarande vakt- och arbetsledarpersonalens vid fångvårdsanstalterna, benämnes *vård-* och arbetsledarpersonal.

Av löneutredningen berörda anstalter.

Statliga anstalter för tvångsarbetare och alkoholister äro för närvarande följande.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes. Anstalten, som togs i bruk 1891 och rymmer omkring 350 intagna, är avsedd för endast manligt klientel och hyser, förutom tvångsarbetare, särskilt svårskötta alkoholister. Sedan år 1941 har anstalten tillfälligt använts jämväl såsom provisorisk straffanstalt. Beläggningen den 1 juli 1945 utgjorde 26 tvångsarbetare, 110 alkoholister, 74 straffångar och 3 fängelseångar eller sammanlagt 213 intagna. Hela antalet vid anstalten inskrivna utgjorde vid sagda tid med hänsyn jämväl till försökspermitterade och andra frånvarande 337 personer. Anstalten är förenad med ett större jordbruk.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn. Anstalten inrättades 1916. Den rymmer 140 intagna och är avsedd för sådana svårskötta manliga alkoholister, särskilt psykopater, vilka kunna vårdas å öppen anstalt. Den 1 juli 1945 utgjorde beläggningen 132 personer. Hela antalet inskrivna var vid samma tid inberäknat försökspermitterade och andra frånvarande 316 personer. Jämväl Venngarnanstalten är förenad med ett större jordbruk.

Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter. Den 3 maj 1940 föreskrev Kungl. Maj:t, att allmän tvångsarbetsanstalt för kvinnor skulle, i stället för vid den dittillsvarande anstalten i Landskrona, anordnas vid centralfängelset i Växjö. Sedan hösten 1941 är ytterligare en tvångsarbetsanstalt för kvinnor anordnad, nämligen vid straffängelset i Karlstad. I anslutning till båda dessa tvångsarbetsanstalter ha anordnats alkoholistanstalter, avsedda för sådana kvinnliga alkoholister, som av disciplinära skäl måste vårdas på slutan anstalt. I detta sammanhang må anmälas, att straffängelset i Karlstad sannolikt kommer att inom den närmaste tiden behöva i sin helhet tagas i anspråk för fångvårdsändamål men att fångvårdsmyndigheterna äro beredda att å annan fångvårdsanstalt omhändertaga nu ifrågavarande klientel.

Statens alkoholistanstalt å Haknäs. Vid Haknäsanstalten, som rymmer 15 personer, mottagas sådana kvinnliga alkoholister, vilka kunna vårdas å öppen anstalt.

De för kvinnor anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalterna äro förenade med trädgårdsdrift.

Personalens nuvarande löneställning m. m.

Personalen vid de statliga tvångsarbetsanstalterna hade under den tid dessa anstalter tillhörde fångvården eller intill år 1920 samma löneformer och tjänstebenämningar som befattningshavarna vid fångvårdsanstalterna. Tvångsarbetsanstalternas skiljande från fångvården medförde härvidlag ingen annan förändring, än att personalen i lägre tjänsteställning erhöi ändrade tjänstebenämningar. Vid senare genomförda löne regleringar har vård- och arbetsledarpersonalen vid tvångsarbetsanstalterna likställts med motsvarande personal inom fångvården. Löneformerna för befattningshavarna vid alkoholistanstalten å Venngarn ha alltid så fastställts, att huvudsaklig överensstämmelse erhållits med vad som gällt närmast jämförliga tjänstemän vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

Befattningshavarnas å ligganden regleras dels genom stadgan den 23 december 1920 (nr 945) för statens tvångsarbetsanstalter och i samband med dem anordnade alkoholistanstalter och dels genom stadgan den 22 juni 1932 (nr 318) för statens alkoholistanstalt å Venngarn. I fråga om anställningsvillkoren har i nämnda stadgor icke föreskrivits annat än att vederbörande skall äga förutsättningar att fostra och leda de intagna samt undervisa dem i förekommande yrkesgrenar. I allmänhet fordras dock för anställning någon påbyggnad utöver folkskola, såsom folkhögskola, lantbruksskola eller yrkesutbildning. Vid Svartsjöanstalten rekryteras enligt uppgift befattningshavarna i stor utsträckning bland personer, som varit fast anställda vid försvarsväsendet. Ett mindre antal befattningshavare vid denna anstalt har genomgått bevakningsskola, anordnad vid fångvården. I övrigt ha inga egentliga utbildningskurser genomgåts av här ifrågasvarande personal. — Levnadsåldern vid första anställningen är i stort sett densamma som beträffande befattningshavare inom fångvården eller cirka 25 år för vårdpersonalen och högre ålder för arbetsledande personal med mera omfattande yrkesutbildning.

Den av utredningen berörda personalen vid de olika anstalterna framgår av följande översikt.

Svartsjöanstalten.

Benämning	Lönegrad							S:a
	12	10	8		6			
	A	A	A	Eo	A	Eo	Ex	
<i>Vård- och arbetsledarpersonal.</i>								
Uppsyningsman	—	3 ¹	—	—	—	—	—	3
Förste förman	—	—	6	3	—	—	—	9
Yrkesmästare av 2:a klass ..	—	—	2	—	—	—	—	2
Förman	—	—	—	—	32	7	8	47
<i>Övrig personal.</i>								
Trädgårdsmästare	1	—	—	—	—	—	—	1
Ekonomiföreståndarinna	—	—	—	—	—	1	—	1
	1	3	8	3	32	8	8	63

¹ Härav en å övergångsstat.

Vennngarnanstalten.

Benämning	Lönegrad								S:a
	10	8		6			5		
	A	A	Eo	A	Eo	Ex	Eo	Ex	
<i>Vård- och arbetsledarpersonal:</i>									
Uppsyningsman	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Förste förman	—	3	2	—	—	—	—	—	5
Yrkesmästare av 2:a klass	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Förman	—	—	—	9	6	1	—	—	16
<i>Övrig personal.</i>									
Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Trädgårdsmästare	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Husmoder	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Eldare	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Förrädsbiträde	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	1	4	6	10	6	1	1	1	30

Anstalterna i Växjö och Karlstad.

Benämning	Lönegrad			S:a
	6	3		
	A	A	Eo	
<i>Vård- och arbetsledarpersonal.</i>				
Första vaktfru	1	—	—	1
Vaktfru	—	7	2	9
	1	7	2	10

Haknäsanstalten.

Benämning	Lönegrad		S:a
	6	3	
	Eo	Ex	
<i>Vård- och arbetsledarpersonal.</i>			
Arbetsledare, tillika föreståndarinnans ställföreträdare	1	—	1
Sköterska	—	2	2
	1	2	3

Löneutredningens förslag.

Utredningen anser skäligt, att löneställningen för vård- och arbetsledarpersonalen vid tvångsarbetsanstalterna och de statliga alkoholistanstalterna framgent liksom hittills i huvudsak ansluter sig till löneställningen för motsvarande befattningshavare inom fångvården. Enligt utredningens mening borde därför de förslag, som utredningen framfört i sitt betänkande rörande löneställningen för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården m. m., få tillämpning även å motsvarande personal vid nu ifrågasvarande anstalter.

Utredningens förslag innebär, att befattningarna såsom vaktfru och första vaktfru (vid Haknåsanstalten sköterska respektive arbetsledare, tillika föreståndarinnans ställföreträdare) samt förman, förste förman, yrkesmästare av 2:a klass och uppsyningsman uppflyttas en lönegrad och alltså erhålla följande placering, nämligen tjänsterna som vaktfru i lönegrad 4, tjänsterna som första vaktfru och som förman i lönegrad 7, tjänsterna som förste förman och som yrkesmästare av 2:a klass i lönegrad 9 samt uppsyningsmannatjänsterna i lönegrad 11. Någon utökning av antalet befälstjänster har utredningen icke funnit påkallad annat än vid Vennngarnanstalten, där enligt utredningens förslag en förmansbefattning (A 6), vars innehavare tjänstgör såsom ladugårdsförman, skall ersättas med en tjänst såsom förste förman (A 9).

Inledningsvis har anmärkts, att utredningen jämväl upptagit frågan om särskild lönesättning för vissa befattningshavare, vilka icke ha övertvägande vård- eller arbetsledaruppgifter.

1. *Trädgårdsmästare.* Vid envar av anstalterna å Svartsjö och Vennngarn finnes anställd en trädgårdsmästare, placerad i respektive A 12 och Eo 8.

Beträffande trädgårdsmästaren vid den förstnämnda anstalten uttalar utredningen, att den funnit synnerligen tveksamt, huruvida en löneförhöjning för dennes del kan anses berättigad. Vid sin tillkomst ansågs befattningen böra tilldelas en högre tjänsteställning än uppsyningsman och lämpligen böra likställas med trädgårdsmästare vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk (numera förste trädgårdsmästare respektive trädgårdsmästare i A 12). Till stöd härför åberopades bl. a., att trädgårdsanläggningarna vid anstalten vore mycket omfattande (omkring 40 tunnland) och därför ställde krav på särskilda kvalifikationer hos befattningshavaren, icke minst i drifttekniskt hänseende. Utredningen vill emellertid framhålla, att ifrågasvarande anläggningar icke äro försedda med växthus samt att närmast jämförliga befattningshavare vid statens sinnessjukhus äro placerade i A 10. Med hänsyn härtill finner utredningen den nuvarande löneställningen icke kunna anses låg, även om man tillbörligt beaktar, att i befattningshavarens uppgifter ingår att utöva tillsyn över och handleda intagna. Utredningen vill dock med hänsyn till beskaffenheten av klientelet icke motsätta sig, att befattningen omfattas av den föreslagna allmänna lönegradsuppflyttningen och alltså uppflyttas från lönegraden A 12 till lönegraden A 13.

Beträffande trädgårdsmästarebefattningen vid Venngarnanstalten uttalar utredningen, att den icke funnit betänkligheter möta att låta den allmänna lönegradsuppflyttningen omfatta jämväl denna befattning, och tillägger, att densamma synes i samband härmed böra överföras till ordinarie stat. Trädgårdsmästarebefattningen vid Venngarnanstalten skulle sålunda enligt utredningens förslag uppflyttas från lönegraden Eo 8 till lönegraden A 9.

2. *Maskinister, eldare m. fl.* Vid Svartsjöanstalten tjänstgör en förste förman (A 8) såsom maskinist, medan vid Venngarnanstalten finnas anställda en värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass (A 8) och en eldare (Eo 5).

Utredningen biträder ett av byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning framfört förslag, att de båda förstnämnda befattningarna ersättas med två tjänster såsom maskinist i lönegraden A 9 och eldarbefattningen hänföres till 6 lönegraden.

3. *Chaufförer.* Vid Venngarnanstalten finnas anställda bl. a. två chaufförer, vilka enligt särskilda avtal avlönas från medel under specialstaten för jordbruket. I sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 har anstaltsstyrelsen hemställt, att denna personal måtte beredas extra ordinarie anställning i 6 lönegraden. Härom får jag återkomma i det följande. Utredningen tillstyrker styrelsens förslag men finner befattningarna icke böra placeras högre än i 5 lönegraden.

4. *Viss ekonomipersonal.* Frågan om en lönegradsuppflyttning jämväl av tjänsterna såsom ekonomiföreståndarinna (Eo 6) vid Svartsjöanstalten samt såsom husmoder (A 6) och förrådsbiträde (Ex 5) vid Venngarnanstalten har varit föremål för utredningens övervägande men avvisats.

I fråga om *tjänstebestämmelserna* innebär förslaget för tvångsarbets- och alkoholistanstalternas vidkommande, att klassbeteckningen för yrkesmästarna skulle bortfalla samt att de kvinnliga befattningshavarna vid såväl Växjö- och Karlstadanstalterna som Haknäsanstalten skulle erhålla benämningarna vårdssystem respektive första vårdssystem. Vidare föreslår utredningen, att tjänstebeteckningarna å ekonomiföreståndarinnan vid Svartsjöanstalten och å husmodern och förrådsbiträdet vid Venngarnanstalten skola utbytas mot benämningarna köksföreståndare för de båda förstnämnda och ekonomibiträde för den senare.

Yttranden.

Särskilda yttranden över löneutredningens förslag, vad avser tvångsarbets- och alkoholistanstalterna, ha avgivits av fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, styrelserna för Svartsjö- och Venngarnanstalterna, allmänna lönenämnden samt Sveriges fångvårdsmannaförbund. Därjämte har statskontoret i sitt yttrande över löneutredningens förslag i dess helhet uttalat sig rörande vissa tvångsarbets- och alkoholistanstalterna berörande spörsmål, vilket uttalande lämpligen torde återgivas i det följande.

Vård- och arbetsledarpersonalen. Några principella erinringar föreligga ej mot att, såsom utredningen föreslagit, låta en allmän lönegradsuppflyttning av viss personal inom fångvården åtföljas av motsvarande uppflyttning vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna.

Socialstyrelsen och *styrelsen för statens alkoholistanstalt å Vennngarn* förorda en allmän lönegradsuppflyttning med två lönegrader i stället för av utredningen föreslagna en. Härvid framhåller socialstyrelsen, att stora krav med hänsyn till vårdarbetets art måste ställas på befattningshavare av ifrågavarande kategorier. Socialstyrelsen anför tillika, att särskilt vid Vennngarnanstalten befattningshavarna även i lägre grader sedan gammalt fått biträda med arbetsanskaffning och dylika göromål. Personalens vårduppgifter och icke minst den dagliga samvaron med klientelet vid Svartsjö- och Vennngarnanstalterna äro enligt socialstyrelsens uppfattning särskilt påfrestande på grund av klientelet art. Socialstyrelsen uppger tillika, att anstalterna hava betydande svårigheter såväl att rekrytera som att behålla personal till följd av den låga löneställningen.

Sveriges fångvårdsmannaförbund anser, att av de vid Svartsjö- och Vennngarnanstalterna anställda yrkesmästarna av 2:a klass kräves sådan utbildning och så stort ansvar, att de borde placeras i lönegraden A 11. Detta skulle tillika innebära, att ifrågavarande befattningshavare å Vennngarnanstalten, vilka för närvarande äro placerade å extra-ordinarie stat, skulle överföras å ordinarie stat. Förbundet motiverar framställningen i denna del liksom en samtidigt gjord hemställan, att två befattningar såsom förste förman vid samma anstalt måtte upptagas å ordinarie stat, med att ifrågavarande tjänster visat sig vara av permanent karaktär.

Övrig personal. *Styrelserna för Svartsjö- och Vennngarnanstalterna* understryka vikten av att utredningens förslag genomföres vad avser trädgårdsmästarbefattningarna vid anstalterna och hänvisa härutinnan till svårigheter med hänsyn till nuvarande löneställning att rekrytera dessa tjänster med lämplig personal. Styrelsen för den förstnämnda anstalten framhåller i detta sammanhang, att alldeles speciella kvalifikationer fordras av anstaltens trädgårdsmästare med hänsyn till klientelet grovt disciplinära beskaffenhet. *Allmänna lönenämnden* finner anledning till viss tvekan, huruvida trädgårdsmästarbefattningen vid Svartsjöanstalten bör placeras i högre lönegrad än den för närvarande fastställda, men finner icke skäl motsätta sig den föreslagna löneuppflyttningen för denne befattningshavares del. Däremot anser *statskontoret*, att de skäl, utredningen åberopat beträffande löneuppflyttning av ifrågavarande båda befattningshavare, icke motivera högre placering än den nuvarande.

Socialstyrelsen och *styrelsen för Vennngarnanstalten* förorda, att de båda av utredningen berörda chaufförerna vid nämnda anstalt placeras i 6 lönegraden. Såsom skäl härför framhålles, att dessa befattningshavare i viss utsträckning hava uppgifter av samma slag som vaktpersonalen. Sålunda åligger det dem att transportera vårdtagare till och från järnvägsstation, sjukhus m. m.,

varvid annan befattningshavare vid anstalten medföljer allenast om transport omfattar flera vårdtagare eller opålitlig person. Man måste därför ställa samma krav på chaufförernas personliga lämplighet och duglighet som på förmännen vid anstalten. *Statskontoret*, som i fråga om chaufförstjänsterna i allmänhet funnit dessa böra placeras i 6 lönegraden, uttalar dock i sitt yttrande över anstaltsstyrelsens skrivelse med förslag till anslagsberäkning för budgetåret 1946/47, att med de båda chaufförernas överflyttning till avlöningsstaten bör anstå i avvaktan på en av statskontoret påyrkad allmän översyn över anstaltens personalorganisation.

Vidkommande ekonomiföreståndarinnetjänsten vid Svartsjöanstalten och husmodersbefattningen vid Venngarnanstalten erinrar *allmänna lönenämnden*, att nämnden beträffande motsvarande befattningar vid fångvårdsanstalterna uttalat, att de borde omfattas av löne regleringen med hänsyn till bland annat olägenheterna av att tillskapa en särskild befordringsgång för denna kategori tjänstemän. Då emellertid enligt nämndens mening samma skäl icke torde kunna anföras för att nu ifrågavarande befattningar skola omfattas av löne regleringen, anser nämnden berörda tjänster böra bibehållas i nuvarande löneställning, vilket också utredningen föreslagit.

Tjänstebenämningar. I fråga om av utredningen föreslagna ändringar i tjänstebenämningarna må, utöver vad chefen för justitiedepartementet härutinnan meddelat i propositionen denna dag angående anslag till fångvårdsanstalterna, endast framhållas, att *styrelsen för Venngarnanstalten*, vilken styrelse jämväl företräder statens alkoholistanstalt å Haknäs, uttalat, att det med hänsyn till Haknäsanstaltens öppna karaktär vore lämpligare att vid denna anstalt bibehålla de nuvarande benämningarna sköterska och arbetsledare, tillika föreståndarinnans ställföreträdare, än att benämna ifrågavarande befattningshavare vårdssystem respektive första vårdssystem. Anstaltsstyrelsen tillägger, att de nuvarande benämningarna ändock icke användas i praktiken utan att befattningshavarna benämnas trädgårdslärlarinna, handarbetslärlarinna och husmor.

Föredraganden.

Spörsmålet om löneställningen för vård- och arbetsledarpersonalen vid statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter har, såsom framgår av den inledande redogörelsen, sedan länge behandlats i nära anslutning till motsvarande fråga för fångvårdspersonalens del. Liksom fallet är med fångvårdspersonalens löneförmåner daterar sig den nuvarande löneställningen för den förstnämnda personalkategorien i huvudsak från början av 1920-talet.

Såsom allmän motivering för en lönegradsuppflyttning vad angår vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvårdsanstalterna ha av de särskilt tillkallade sakkunniga framhållits de väsentliga förskjutningar i arbetsuppgifterna, som föranletts av det omfattande reformarbetet på straffverkställighetens område. Vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna hava arbetsuppgifterna redan länge haft den karaktär, som arbetet vid fångvårdsanstalterna fått först på

senare tid och kommer att i ännu högre grad få efter genomförandet av den nya straffverkställighetsreformen. Den centrala uppgiften för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna har varit att genom vårdåtgärder av olika slag och arbetsfostran förbättra och återupprätta klientelet. Emellertid måste tjänstgöringen vid de statliga alkoholistanstalterna — och härmed givetvis även vid tvångsarbetsanstalterna, då personalen är gemensam vid de kombinerade anstalterna — betecknas såsom särskilt krävande med hänsyn till klienteletts beskaffenhet. I likhet med de sakkunniga finner jag därför anledning föreliggande att i samband med en allmän lönegradsuppflyttning för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården företaga enahanda uppflyttning för vård- och arbetsledarpersonalen vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna. Uppflyttning torde härvid, såsom de sakkunniga föreslagit och i överensstämmelse med vad som förordats för fångvårdsanstalternas del, böra ske med en lönegrad.

De sakkunniga ha icke föreslagit annan utökning av befälstjänsterna för vård- och arbetsledarpersonalens del än att en förmansbefattning vid Venn-garnanstalten, vars innehavare tjänstgör såsom ladugårdsförman, ersättes med en förste förmansbefattning. Med hänsyn till omfattningen av denne befattningshavares åligganden — han har att med en arbetsstyrka av 7—8 vårdtagare och 4 anställda sköta en ladugård med en kreatursbesättning av bland annat ett hundratal kor — synes utredningens förslag i detta avseende böra godtagas. Av Sveriges fångvårdsmannaförbund gjord framställning rörande ytterligare lönegradsuppflyttning av yrkesmästarpersonalen samt ordinariesättning av yrkesmästarna finner jag mig icke böra tillstyrka.

Utredningen föreslår vidare ändrad löneställning för vissa befattningshavare, vilka icke hava övervägande vård- och arbetsledaruppgifter.

Vad till en början angår de båda trädgårdsmästarbefattningarna vid Svartsjö- och Venn-garnanstalterna har utredningen beträffande förstnämnda befattning förklarat, att utredningen icke ville motsätta sig uppflyttning av densamma från lönegrad A 12 till A 13 och i fråga om löneställningen för den andra befattningen förordat en förändring från lönegrad Eo 8 till A 9. I likhet med de sakkunniga kan jag icke finna att befattningen vid Svartsjö skulle med hänsyn till trädgårdsanläggningens omfattning vara för lågt placerad i lönegradsavseende. Ej heller av andra skäl anser jag en lönegradsuppflyttning i detta fall motiverad. Däremot synes motsvarande befattning vid Venn-garnanstalten skäligen böra placeras i 9 lönegraden samt, med hänsyn till det stadigvarande behovet av densamma, överföras å ordinarie stat.

De sakkunnigas förslag om utbyte av en förste förmanstjänst vid Svartsjöanstalten, vars innehavare tjänstgör som maskinist, och befattningen såsom värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass vid Venn-garnanstalten mot befattningar såsom maskinist i lönegrad A 9, finner jag mig böra förorda. Befattningen såsom eldare i lönegraden Eo 5 vid Venn-garnanstalten bör, såsom de sakkunniga föreslagit, uppflyttas till lönegraden Eo 6.

Frågan om chaufförernas löneställning torde lämpligen böra behandlas i

samband med avlöningsanslaget för Venngarnanstalten, varför jag återkommer till denna fråga i det följande.

Utredningen har vidare föreslagit vissa ändringar i avseende å tjänstebenämningarna. Förslaget föranleder ej annan erinran från min sida än att benämningen vårdsystem icke synes böra införas. Vård- och arbetsledarpersonalen vid de vid fångvårdsanstalterna anordnande tvångsarbets- och alkoholistanstalterna och vid Haknäsanstalten torde därför böra bibehållas vid sina nuvarande benämningar.

Medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

1:o) Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	282 000	316 369
1945/46	282 000	—
1946/47 (<i>förslag</i>)	300 000	—

Kungl. Maj:t har den 17 juni 1943 fastställt personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (statsliggaren s. 237—238). Vidare har Kungl. Maj:t den 5 maj 1944 fastställt följande avlöningsstat för anstalterna:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	170 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	8 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	69 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	33 800
Summa förslagsanslag kronor		282 000.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande avlöningsanslag för anstalterna för budgetåret 1946/47. Styrelsen har därvid — i betraktande av att medeltalet interner under budgetåret 1944/45 utgjort 154 mot för sagda budgetår beräknade 200 — utgått från en genomsnittlig beläggning å anstalterna av 160 personer mot ett för innevarande budgetår till 190 beräknat antal.

Styrelsen erinrar till en början, att från och med den 1 oktober 1945, då den å anstaltsens övergångsstat upptagne förste förmanen skulle avgå med pension, allenast tre befattningshavare komma att kvarstå å övergångsstat, nämligen pastorn och förste läraren, kamreraren och en uppsyningsman. Av dessa åtnjuter uppsyningsmannen tjänstledighet och avstår därunder

samtliga honom tillkommande avlöningsförmåner. Av de befattningar, som nyinrättats vid anstalterna från och med den 1 juli 1941, äro samtliga tillsatta med undantag av assistent- och redogörarbefattningen samt predikantbefattningen, vilka skola hållas vakanta så länge innehavarna av motsvarande befattningar å övergångsstat kvarstå i tjänst.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finner styrelsen kunna upptagas med oförändrade belopp, respektive 170 000 och 8 700 kronor.

Utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava, enligt vad styrelsen upplyser, under budgetåret 1944/45 uppgått till 103 587 kronor. Såsom förklaring till den höga belastningen anför styrelsen, att anstalterna i osedvanligt stor utsträckning måst anställa vikarier för inkallad och sjukledig personal. Därjämte hade semesterna för år 1944 i icke förutsedd omfattning uttagits under årets senare hälft vilket medfört betydande merutgifter för semestervikarier under nämnda budgetår. Slutligen hade Kungl. Maj:t genom beslut den 4 maj 1945 medgivit, att tillfälliga befattningshavare vid anstalterna finge, räknat från och med den 1 juli 1944, tills vidare åtnjuta en löneförbättring motsvarande det provisoriska lönetillägg, som enligt kungörelsen den 1 december 1944 (nr 754) tillkomme vissa befattningshavare i statens tjänst. För nästa budgetår beräknar styrelsen kostnaderna under denna anslagspost vid bibehållande av nuvarande organisation till i runt tal 95 500 kronor.

Styrelsen hemställer, att härutöver medel måtte anvisas för att möjliggöra anställande av ytterligare en förste förman i lönegraden Eo 8 och anför härom i huvudsak följande.

Personalen å den inom anstalterna anordnade slutna avdelningen utgöres av en uppsyningsman och 14 förmän. Av förmännen skola fem vara sjukvårdsutbildade och tjänstgöra vid den inom avdelningen anordnade sinnessjukavdelningen. Då uppsyningsmannen icke äger sjukvårdsutbildning finnes mellan anstaltens läkare och förmännen vid sinnessjukavdelningen ingen sjukvårdsutbildad person i befälsställning. Läkarna besöka anstalterna allenast en eller ett par gånger i veckan och dessemellan vid förekommande behov. Med hänsyn härtill erfordras en befattningshavare, som närmast under läkarna ansvarar för sinnessjukvården. Då denne befattningshavare, som bör äga överskötarkompetens, skall utöva chefsskapet över personalen vid sinnessjukavdelningen, bör befattningen, för att kunna locka kvalificerade sökande, icke placeras lägre än i förste förmansställning, eller alltså i 8 lönegraden. Den synes tills vidare böra upptagas å extra ordinarie stat. Avlöningskostnaderna uppskattar styrelsen till 2 800 kronor.

Styrelsen hemställer vidare, att de å sinnessjukavdelningen tjänstgörande fem förmännen, vilka äro placerade i lönegraden Ex 6, måtte beredas extra ordinarie anställning. Styrelsen uppgiver i detta sammanhang, att den låga lönegradsplaceringen försvårat befattningarnas tillsättande med kvalificerad personal samt att den personal, som ändock tagit anställning vid sinnessjukavdelningen, med hänsyn till svårigheterna att vinna befordran inom andra av-

delningar å anstalterna, ofta efter någon tids anställning söker sig till bättre avlönade befattningar. För ändamålet erfordras icke någon höjning av anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal. Denna borde alltså enligt styrelsens beräkning upptagas till (95 500 + 2 800) 98 300 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar styrelsen oförändrat till 33 800 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna ha alltså av styrelsen uppskattats till (170 000 + 8 700 + 98 300 + 33 800) 310 800 kronor.

Över anstaltsstyrelsens framställning har statskontoret avgivit utlåtande av i huvudsak följande innehåll.

Ämbetsverket erinrar, att av chefen för socialdepartementet tillkallade sakkunniga i ett den 21 april 1941 avgivet betänkande med utredning och förslag rörande anstaltsorganisationen för lösdrivarvården och med denna förenad alkoholistvård ansett, att det i och för sig ur befälssynpunkt skulle erfordras endast 4 förste förmanstjänster vid Svartsjöanstalterna, men att de sakkunniga vid omprövning av frågan härom funnit sig kunna förorda ett större antal sådana tjänster än som sålunda ansetts oundgängligen erforderligt, detta väsentligen i syfte att skapa förmånligare befodringsmöjligheter för personalen och stimulera dennas intresse för arbetsuppgifterna. De sakkunniga hade sålunda föreslagit, att av de dåvarande 11 ordinarie (varav en vakant) och 5 extra ordinarie förste förmanstjänsterna 6 ordinarie och 3 extra ordinarie tjänster skulle bibehållas och de övertaliga tjänsterna överflyttas på övergångsstat. Detta förslag hade bifallits av 1941 års riksdag. Vid denna tidpunkt hade räknats med att antalet interner skulle uppgå till 160 eller samma antal, från vilket anstaltsstyrelsen utgått i föreliggande anslagsberäkningar. Vid sådant förhållande och då det vid sinnessjukavdelningens inrättande (prop. nr 65 år 1943, s. 9) förutsatts, att befälsrätten över förmännen vid denna avdelning borde kunna utövas av den uppsyningsman, vilken funnes anställd för den slutna avdelningen i dess helhet, kan statskontoret svårligen tillstyrka, att vid sinnessjukavdelningen inrättas en extra ordinarie förste förmansbefattning.

I den mån de extra förmansbefattningarna å sinnessjukavdelningen kunna anses fylla ett stadigvarande behov, vill statskontoret icke motsätta sig, att de uppföras å extra ordinarie stat.

De under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erforderliga medlen uppskattar jag med hänsyn till den förordade lönegradsuppflyttningen till 176 300 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, får jag erinra, att riksdagen på därom i propositionen 1946: 2 (s. 31) framställt förslag medgivit överskridande för löpande budgetår av denna post med högst 1 000 kronor för förstärkning av arvodet till den rådgivande psykiatern vid anstalten. Härvid förutsattes, att detta arvode skulle för helt budgetår höjas från 1 000 till 3 000 kronor. Förevarande anslagspost torde med hänsyn härtill böra för nästa budgetår uppräknas med 2 000 kronor till 10 700 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skall uppräknas med hänsyn till belast-

Före-
draganden.

ningen å posten under nästföregående budgetår, finner jag mig icke böra förorda, då överskridandet nämnda budgetår huvudsakligen torde ha för-
anletts av tillfälliga omständigheter. Däremot synes styrelsens hemställan om
medel till avlönande av en sjukvårdare i förste förmansställning å sinnes-
sjukavdelningen liksom dess förslag om överförande å extra ordinarie stat
av fem å nämnda avdelning tjänstgörande förmän böra bifallas. Det samman-
lagda medelsbehovet uppskattar jag därför, med hänsyn tagen jämväl till den
föreslagna lönegradsuppflyttningen, till 76 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas till 37 000
kronor.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för anstaltens avlöningar
till (176 300 + 10 700 + 76 000 + 37 000) 300 000 kronor.

2:o) **Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt
därstädes: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	268 600	321 556
1945/46	282 600	—
1946/47 (förslag)	279 200	—

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstal-
terna, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	66 000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	214 600

Summa kronor 282 600

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett
flertal delposter (statsliggaren s. 238). Av det för expenser upptagna beloppet
har 60 000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 6 000 kronor för
övriga expenser.

Sedan den 1 december 1942 ha Svartsjöanstalterna provisoriskt tagits i
bruk jämväl för fångvårdsändamål. Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t,
senast den 29 juni 1945, skall därstädes tills vidare till och med den 30 juni
1946 vara anordnad en avdelning för verkställighet av straffarbete och fäng-
elsestraff, benämnd straffanstalten å Svartsjö och avsedd för minst 100 fång-
ar. Beträffande omkostnaderna vid straffanstalten har föreskrivits, att kost-
naderna för vård och underhåll av fångarna skola förskottsvis bestridas av
tvångsarbetsanstalten samt vid budgetårets utgång ersättas av fångvårdssty-
relsen, utom såvitt angår kostnaderna för arbetspremier åt fångarna och för
expenser, vilka skola slutligt belasta anstaltens omkostnadsanslag.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt beräkningar
rörande medelsbehovet för omkostnader för nästa budgetår. Härvid har sty-
relsen utgått från dels att nämnda anordning med en straffanstalt å Svartsjö

skulle bibehållas även under nästa budgetår, dels att den genomsnittliga beläggningen skulle under nästa budgetår utgöra 160 interner mot beräknade 190 för innevarande budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare, varå belastningen under budgetåret 1944/45 utgjort 732 kronor, upptager styrelsen till 700 kronor.

Posten till reseersättningar beräknar styrelsen till oförändrat belopp, 1 500 kronor.

Delposten till bränsle, lyse och vatten föreslår styrelsen — med hänsyn till att utgifterna under denna delpost under budgetåret 1944/45 uppgått till 70 114 kronor — höjd till 70 000 kronor. Även delposten till övriga expenser anser styrelsen för knappt beräknad och föreslår, under erinran om de angivna bestämmelserna rörande bestridandet av straffanstaltens expenser, att posten höjes till 7 000 kronor. Utgifterna för övriga expenser uppgingo under föregående budgetår till 7 091 kronor. Sammanlagt har alltså styrelsen upptagit posten till expenser till 77 000 kronor.

Posten till övriga utgifter föreslår styrelsen höjd med 21 000 kronor till 235 600 kronor. Av höjningen belöpa 2 000 kronor å delposten till inventarier, vilken för innevarande budgetår är upptagen till 5 000 kronor. Utgifterna under denna delpost uppgingo under budgetåret 1944/45 till 10 065 kronor. Vidare föreslår styrelsen, med hänsyn till belastningen under nästföregående budgetår, delposten till beklädnad och sängkläder höjd med 5 000 kronor till 20 000 kronor, samt envar av delposterna till hälso- och sjukvård och till omkostnader för utskrivna och permitterade höjda med 7 000 kronor till 25 000 respektive 23 000 kronor. Belastningen under nästföregående budgetår å de tre sistnämnda delposterna har enligt styrelsens uppgifter varit respektive 25 686, 30 184 och 23 397 kronor.

De sammanlagda omkostnaderna har styrelsen alltså uppskattat till $(700 + 1\,500 + 77\,000 + 235\,600)$ 314 800 kronor.

Statskontoret har i sitt utlåtande, med hänsyn bland annat till den beräknade nedgången i fråga om beläggningen under det kommande budgetåret, funnit skäl knappast föreligga att för nästa budgetår höja omkostnadsanslaget utöver för innevarande budgetår anslaget belopp.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser torde böra upptagas med oförändrade belopp, respektive 500, 1 500 och 66 000 kronor.

Vissa av de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna synas böra uppräknas med hänsyn till på senare tid inträdda utgiftsökningar under dessa poster. Delposten till beklädnad och sängkläder torde sålunda böra höjas med 5 000 kronor till 20 000 kronor, delposten till hälso- och sjukvård med 2 000 kronor till 20 000 kronor samt delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade med 2 000 kronor till 18 000 kronor. Å andra sidan torde delposten till proviant, vilken för löpande budgetår är efter en beräknad beläggning av 190 intagna uppförd med 100 000 kronor,

*Före-
draganden.*

kunna på grund av att medeltalet vårdtagare under nästa budgetår uppskattas till 160 nedsättas med 12 400 kronor till 87 600 kronor. Dagskostnaden för vårdtagare har härvid beräknats till 1 krona 50 öre. Med övriga delposter upptagna till oförändrade belopp kan posten till övriga utgifter uppskattas till (214 600 + 5 000 + 2 000 + 2 000 — 12 400) 211 200 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar jag sålunda till (500 + 1 500 + 66 000 + 211 200) 279 200 kronor.

3:o) **Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar, förslagsanslag.** I det föregående har i anslutning till redogörelsen för sakkunnigförslaget beträffande löneställningen för viss personal vid ifrågavarande anstalter anmärkts, att statliga tvångsarbets- och alkoholistanstalter för kvinnor anordnats vid straffanstalterna i Växjö och Karlstad.

För bestridande av avlöningskostnaderna för personalen vid nämnda tvångsarbets- och alkoholistanstalter har för budgetåret 1945/46 under förevarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 36 500 kronor.

Den 5 maj 1944 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter upptagande 1 första vaktfru i lönegraden A 6 och 7 vaktfruar i lönegraden A 3.

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för ifrågavarande anstalter:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	24 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	7 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4 000

Summa förslagsanslag kronor 36 500.

I skrivelse den 27 augusti 1945 har *fångvårdsstyrelsen* framlagt beräkningar för budgetåret 1946/47 av ifrågavarande anslag.

Med hänsyn till möjligheten att överföra två ordinarie vaktfruar, tillhörande statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, till fångvårdsanstalt finner styrelsen, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör för nästa budgetår nedsättas med lönekostnaden för två vaktfruar, 6 000 kronor, till 18 700 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, upptager styrelsen med oförändrat belopp, 300 kronor.

Den för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna anslagsposten, vilken för innevarande budgetår beräknats bland annat för lön till två extra ordinarie vaktfruar, kan enligt styrelsens mening, med hänsyn till att dessa båda befattningshavare konstituerats till vaktfruar vid fångvårdsstaten, nedsättas med för dessa befattningshavare beräknade lönebelopp. Å andra sidan hemställer styrelsen, med hänsyn till att vaktfruarna vid ifrågavarande anstalter åtnjuta täta sjukledigheter, om viss förhöjning av de medel under anslagsposten, vilka avsetts för avlönande av sjukvikarier. Styrelsen upptager därför anslagsposten till 4 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg finner styrelsen kunna nedsättas från 4 000 kronor till 3 000 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna har styrelsen alltså uppskattat till (18 700 + 300 + 4 000 + 3 000) 26 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har statskontoret icke funnit anledning till erinran mot bifall till densamma.

Någon överflyttning av ordinarie personal från förevarande anstalter till fångvårdens stat torde för närvarande icke böra ske. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde, med hänsyn till å ena sidan av mig i det föregående förordad lönegradsuppflyttning och å andra sidan beräknad förflyttning av vissa befattningshavare till orter i lägre ortsgrupp, böra upptagas till 24 500 kronor.

Före-
draganden.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde upptagas med oförändrat belopp, 300 kronor.

Vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde hänsyn i första hand böra tagas till att den till 5 700 kronor beräknade kostnaden för avlöning åt två extra ordinarie vaktfruar bortfaller. Fångvårdsstyrelsens hemställan om ytterligare medel till avlönande av sjukvikarier finner jag mig icke böra tillstyrka, då verkställda personalreduceringar snarare borde föranleda minskat behov av sjukvikarier. Posten torde alltså böra upptagas till (7 500 — 5 700) 1 800 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde kunna nedsättas med 600 kronor till 3 400 kronor.

Avlöningsanslaget kan alltså beräknas till (24 500 + 300 + 1 800 + 3 400) 30 000 kronor.

4:o) **Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholanstalter: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1945/46 upptagits ett förslagsanslag av 26 200 kronor. Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för ifrågavarande anstalter, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	900
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
		Summa kronor 26 200.

Anslagsposten till övriga utgifter har i omkostnadsstaten uppdelats å en delpost å 20 000 kronor till vårdkostnader för personer, intagna å statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter eller utackorderade å arbetshem, samt en delpost å 5 000 kronor till omkostnader för utskrivna och permitterade.

I skrivelse den 27 augusti 1945 har *fångvårdsstyrelsen* med hänsyn till att belastningen å delposten till vårdkostnader under budgetåret 1944/45 uppgått till i runt tal 12 000 kronor, föreslagit en nedsättning av posten till övriga utgifter med 5 000 kronor till 20 000 kronor. Medan posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare upptagits med oförändrat belopp, 300 kronor, har styrelsen funnit posten till reseersättningar kunna sänkas med 200 kronor till 700 kronor. Styrelsen har alltså hemställt, att omkostnadsanslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (26 200 — 5 000 — 200) 21 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen icke funnit anledning till erinran mot bifall till densamma.

*Före-
draganden.*

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare torde upptagas med oförändrat belopp, 300 kronor.

För reseersättningar synes ett belopp av 500 kronor vara tillräckligt.

Den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till vårdkostnader torde i anslutning till belastningen under budgetåret 1944/45 kunna nedsättas till 12 000 kronor. Med delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade beräknad till oförändrat belopp torde för övriga utgifter få avses 17 000 kronor.

Omkostnadsanslaget kan alltså beräknas till (300 + 500 + 17 000) 17 800 kronor.

5:o) Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	161 000	167 172
1945/46	162 600	—
1946/47 (<i>förslag</i>)	181 000	—

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1943 fastställt personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn (statsliggaren s. 241).

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	72 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	64 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19 100
Summa förslagsanslag kronor		162 600

I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Styrelsen utgår från att anstaltens verksamhet under budgetåret 1946/47 kommer att fortgå i samma omfattning som under de senaste åren. Medeltalet närvarande under budgetåret 1944/45 utgjorde enligt styrelsens uppgifter 135 personer. Styrelsen uppger i detta sammanhang, att antalet av sådana intagna, vilkas vårdkostnader helt bestridas av statsverket, för närvarande utvisar en stegring.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknar styrelsen till 71 000 kronor. Den föreslagna reduceringen med 1 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår beror på förskjutningar i löneklassplaceringar i samband med befattningshavares avgång.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages till oförändrat belopp, 7 500 kronor.

Vad härefter angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finner sig styrelsen föranlåten hemställa om förhöjning. Styrelsen anmäler till en början behov att utbygga vården av intagna med lindrigare psykiska sjukdomsymtom och anför härom följande.

I stora anstaltsbyggnaden anordnades år 1939 en särskild mottagnings- och sjukavdelning, vilken jämväl avsågs skola fungera såsom övervakningsavdelning. Vid denna tid utgjorde de, som ansågos vara i behov av särskild övervakning, ännu ett förhållandevis ringa antal. Anstalten har emellertid under senare år tillförts ett alltjämt växande klientel av psykiskt abnorma vårdtagare, och numera företer omkring halva antalet vårdtagare sådana anpassningssvårigheter, att de icke böra lämnas utan tillsyn. Styrelsen erinrar, att anstalten i anledning av denna utveckling från och med innevarande budgetår erhållit ett arvode till en biträdande sinnessjukläkare, vilket tillskott enligt styrelsens förmenande dock endast kunnat avhjälpa den mest trängande bristen i fråga om anstaltens vårdarbete. Många av den nu nämnda kategorien vårdtagare lida av nervös oro med sömnbesvär och uttalad ömtålighet för psykiska påfrestningar, och anstaltens ordinarie dagordning med full arbetstid är icke avpassad för detta klientel. Det har därför befunnits nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för att någorlunda tillfredsställande kunna vårda åtminstone de ej allt för svårskötta intagna av nyssnämnda kategori.

Styrelsen föreslår, att en år 1932 uppförd mindre byggnad, benämnd paviljongen, inrättas för vård av intagna med lindrigare psykiska sjukdomsymtom. I denna byggnad har redan från början inrymts en vårdavdelning för psykiskt ömtåliga klienter. Till densamma ha emellertid endast kunnat

förläggas personer, som icke behövt särskild tillsyn, enär vården därstädes vilat på en enda befattningshavare, en uppsyningsman med familjebostad i byggnaden. Efter erforderlig personalförstärkning och viss mindre ombyggnad skulle paviljongen rymma 26 vårdtagare och vara väl användbar för angivna ändamål. Styrelsen uppskattar den erforderliga personalförstärkningen till en sjukvårdare (förste förman; Eo 8) och en förman (Eo 6) samt hemställer, att för nästa budgetår medel anvisas för anställande av nämnda befattningshavare. Kostnaderna för de båda nya befattningshavarna beräknar styrelsen, vad avser grundlön, uppgå till (2 562 + 2 310) 4 872 kronor.

Styrelsen hemställer vidare, att en å anstalten tjänstgörande förste förman i lönegraden Eo 8 måtte placeras såsom uppsyningsman i lönegraden Eo 12, och motiverar framställningen sålunda.

Enligt föreskrifter i anstaltens stadga åligger det husfadern att närmast under direktören ansvara för ordningen inom anstaltens lokaler, tillse att gällande föreskrifter om de intagnas vård och behandling efterföljas, förskaffa sig noggrann kännedom om envar intagens anlag, lynne, sinnesbeskaffenhet och uppförande samt till direktören anmäla vad därvid kan finnas vara av betydelse. Med nuvarande omsättning av vårdtagare är det omöjligt för husfadern att ensam fullgöra dessa åligganden, särskilt vad angår observation av de intagna. En av förste förmännen har därför under de senaste åren tilldelats en mera självständig funktion såsom avdelningsföreståndare för å anstaltens tredje våning förlagda intagna till ett antal av 50. Han har därvid även biträtt med arbetsanskaffning samt tjänstgjort såsom övervakare för försökspermitterade. Antydda åligganden äro av den art, att befattningen skäligen bör uppflyttas till uppsyningsman i lönegraden Eo 12. Om nuvarande innehavare av befattningen befordras, skulle merkostnaden för grundlönen enligt anstaltens beräkning stanna vid 273 kronor.

Styrelsen anmäler vidare behov av ytterligare personal för tillsynen inom anstalten. Härom anför styrelsen följande.

Vakthållningen nattetid ombesörjes av en nattvakt. Till denna tjänstgöring beordras turvis för en vecka de fem förmän, som hava tillsynstjänst i anstalten. Med nuvarande klientel har det visat sig, att tillbörlig ordning nattetid icke alltid kan upprätthållas med endast en nattvakt på grund av de mångahanda uppgifter, som åligga denne under vaktpasset. Härtill kommer, att en eventuell ändrad beläggning i paviljongen påkallar nattvaktstillsyn även där. I stora byggnaden erfordras dygnet om två vakter, av vilka under dagtid en tjänstgör å mottagnings- och sjukavdelningen och en å andra och tredje våningarna samt under natten en gör ronder inom nu nämnda avdelningar och den andre fullgör inspektionsturer till andra byggnader och i övrigt är stationerad å paviljongen. Då arbetstiden utgör 48 timmar erfordras för uppgifterna i fråga sju befattningshavare. De fem förmän, som hittills anlåtits för vakttjänsten, hava erhållit avlösning under fridagar genom personal från arbetsdriften. Denna anordning är emellertid mindre tillfredsställande, då tillsynen på arbetsplatserna i motsvarande grad måste eftersättas. Styrelsen hemställer fördenskull om förstärkning av vaktpersonalen med två extra ordinarie förmän (Eo 6) och beräknar kostnaderna härför till 4 620 kronor.

Styrelsen erinrar, att en förstärkning av bevakningspersonalen varit under övervägande inför budgetåret 1944/45. Föredragande statsrådet hade därvid ansett, att det avsedda syftet kunde ernås genom att ersätta två hos redogö-

raren placerade förmän, en ordinarie och en extra ordinarie, med skriv- eller kontorsbiträden och överföra de båda förmännen till vaktjänst. I anledning härav hade den extra ordinarie förmansbefattningen utbyttts mot en befattning som kontorsbiträde i lönegrad Eo 4. Då den ordinarie förmannen skulle avgå med pension den 1 augusti 1946, hade styrelsen dock icke funnit lämpligt att företaga en omplacering av denne. Styrelsen kunde icke ansluta sig till uppfattningen, att redogörarens biträden borde placeras såsom skriv- eller kontorsbiträden. Då anstalten hade en självständig förvaltning med omfattande arbetsdrift, vore det skäligt, att redogöraren erhöles ett mera kvalificerat biträde i likhet med vad fallet vore bland annat vid Svartsjöanstalten och sinnessjukhusen. Styrelsen föreslår därför inrättande av en befattning såsom kameralbiträde i lönegraden Eo 8. Då den ledigblivande ordinarie förmansbefattningen beräknades bliva besatt med en extra ordinarie förman, kunde antalet extra ordinarie förmän reduceras med en och någon merbelastning av icke-ordinarieposten skulle således icke uppkomma genom inrättandet av den föreslagna kameralbiträdesbefattningen.

Styrelsen uppger vidare, att en vidgad användning av försökspermissionssystemet medfört en avsevärd ökning av expeditionsarbetet genom krav på grundliga undersökningar i olika avseenden samt åtgärder för arbetsanskaffning och övervakning m. m. För arbetets behöriga gång måste därför såväl direktörens som assistentens arbetstid utsträckas långt över det normala. Då en assistent skulle få full sysselsättning med expeditonsarbete, däri inbegripet tillsyn å övervakning av permitterade, erfordrades ytterligare en assistent såsom biträde åt direktören med tillsynen över ordningen vid anstalten och utövande av förmanskapet över befattningshavarna samt för att ordna med de intagnas sysselsättning under fritid. Härjämte förelåge behov av en person, som kunde självständigt handhava det omfattande arbetet med registrering av de å anstalten intagna. Styrelsen hemställer därför om medel till en assistentbefattning i lönegrad Eo 16 och en kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7. Kostnaderna för de föreslagna båda befattningarna beräknar styrelsen till (3 723 + 2 436) 6 159 kronor. I detta sammanhang anmäler styrelsen, att det på grund av den låga löneplaceringen icke varit möjligt att erhålla kompetent sökande till den år 1944 inrättade befattningen såsom social kurator i lönegrad Eo 10. Befattningen uppehöles därför av ett kontorsbiträde.

Styrelsen erinrar, att den tidigare framlagt förslag om överflyttande till avlöningsstaten av arbetare vid anstaltens jordbruk men att detta förslag icke föranlett någon åtgärd. Styrelsen upprepar nu förslaget, vad beträffar de två chaufförerna vid anstalten. Härvid framhåller styrelsen, att chaufförernas placering å jordbruksstaten hänförde sig till en tidigare anordning, enligt vilken anstaltens bilar redovisades under kontot för jordbruksdriften. Numera finnes emellertid å omkostnadsstaten upptagen en särskild post för drift och underhåll av bilarna. Då chaufförerna icke vore jämförliga med övriga jordbruksarbetare, hemställde styrelsen, att de överflyttades till avlöningsstaten med placering i lönegraden Eo 6. Avlöningsanslaget skulle

härigenom belastas med 4 620 kronor och motsvarande besparing uppkomma å jordbrukets specialstat.

Kostnaden i anledning av sålunda föreslagna förändringar beträffande anstaltens icke-ordinarie personal skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (4 872 + 273 + 4 620 + 6 159 + 4 620) 20 544 kronor. Styrelsen finner, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör med viss avrundning uppåt upptagas till 85 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg beräknar styrelsen till 22 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså beräknats till (71 000 + 7 500 + 85 000 + 22 500) 186 000 kronor.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av statskontoret och socialstyrelsen.

Statskontoret erinrar, att frågan om förstärkning av bevakningspersonalen senast vid 1944 års riksdag varit föremål för prövning, varvid anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal uppräknats med 4 500 kronor — nämligen till avlöning åt den kvinnliga arbetskraft, som skulle lösgöra två förmän på kontoret för dessas placering i bevakningstjänst — ävensom att anstaltsstyrelsen i sin då föreliggande petitaskrivelse utgått från en medelbeläggning av 135 vårdtagare under budgetåret 1943/44 eller samma medeltal, som uppgivits för budgetåret 1944/45. Med hänsyn härtill och i betraktande av den omfattning, i vilken styrelsen ansett bland annat överordnad bevakningspersonal vara behövlig finner statskontoret en allmän översyn av anstaltens personalorganisation påkallad. Enligt statskontorets mening borde medel dessförinnan knappast anvisas vare sig för inrättande av nya extra ordinarie befattningar eller för lönegradsuppflyttningar. Även med prövning av frågan om chaufförernas överflyttande till avlöningsstaten borde anstå i avvaktan på undersökningsresultatet.

Socialstyrelsen tillstyrker, med understrykande av anstaltsstyrelsens motiveringar, inrättandet av de föreslagna nya befattningarna. I fråga om behovet av en särskild avdelning för psykiskt ömtåliga vårdtagare hänvisar socialstyrelsen till ett av styrelsen den 18 oktober 1945 avgivet utlåtande över en hemställan från anstaltsstyrelsen om medelsanvisning för provisoriskt anordnande av avdelningen redan under innevarande budgetår. Socialstyrelsen hade i berörda utlåtande vitsordat, att anstaltens klientel till avsevärd del utgjordes av psykiskt ömtåliga vårdtagare, som vore i behov av mera sjukhusmässig vård, och förklarat, att styrelsen funne den ifrågasatta avdelningen lämplig. Enligt styrelsens förmenande medförde denna anordning uppenbarligen behov av ytterligare befattningshavare. — Beträffande den föreslagna befattningen såsom kanslibitråde uttalar socialstyrelsen, att kanslipersonalen å direktörsexpeditionen uppenbarligen är otillräcklig och att kansligörömbålen äro av sådan omfattning, att anstalten är i behov av en kvalificerad befattningshavare i biträdessällning. I fråga om behovet av ett kameralbitråde å redogörarexpeditionen anser sig styrelsen icke kunna yttra sig med samma säkerhet som beträffande den övriga personalen. Styrelsen finner dock angeläget att direktören, för att kunna ägna sig åt anstaltens sociala

uppgifter, i möjligaste mån befrias från handläggandet av ekonomiska förvaltningsuppgifter. Redogöraren borde därför ha en jämförelsevis självständig ställning, vilket förutsatte, att han i sin tur förfogade över arbetskraft med nödig kompetens. Styrelsen anser det knappast möjligt att förvärva tillräckligt kvalificerad person, om befattningen sättes lägre än vad anstaltsstyrelsen föreslagit. — Gentemot statskontorets uttalande framhåller socialstyrelsen, att det icke är lämpligt att uppskjuta anställandet av erforderlig personal i avbidan på en allmän översyn av anstaltens personalorganisation. Anstaltsstyrelsens önskemål betingades av utvecklingen under senare år, vilken medfört, att anstalten numera mottog ett klientel, som i långt större utsträckning än tidigare krävde personliga insatser av ledningen och personalen i form av handledning, bistånd och tillsyn.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till de av mig i det föregående föreslagna tjänsteförändringarna och den samtidigt förordade lönegradsuppflyttningen böra uppräknas till 75 000 kronor.

*Före-
draganden.*

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde upptagas till oförändrat belopp, 7 500 kronor.

Vad härefter angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag icke biträda statskontorets inställning, att förändring av anstaltens personalorganisation bör förutsätta en allmän översyn av denna. Jag behandlar först frågan om inrättande å den s. k. paviljongen av en avdelning för vård av lindrigare psykiskt sjuka. I propositionen 1946:163 (s. 20—23) anmäles, att denna avdelning försöksvis anordnats redan i september 1945. Utan att ställning togs till frågan om avdelningens fortsatta bestånd föreslås i nämnda proposition, att medel för löpande budgetår ställas till förfogande för avlönande av två extra befattningshavare vid avdelningen. Av inhämtade upplysningar att döma har berörda försöksverksamhet givit goda resultat. Med hänsyn härtill och till vad socialstyrelsen anfört rörande behovet av ifrågavarande avdelning finner jag denna böra få stadigvarande karaktär. Härav betingad personalförstärkning synes böra ske i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att medel anvisas för anställande av en förste förman (sjukvårdare) i lönegraden Eo 9 och en förman i lönegraden Eo 7. Kostnaderna härför under ifrågavarande anslagspost beräknar jag till (2 685 + 2 436) 5 121 kronor.

Den förste förman, vilken tilldelats uppgiften såsom avdelningsföreståndare å huvudanstaltens tredje våning, synes skäligen böra erhålla en uppsyningsmannatjänst i lönegraden Eo 11. Merkostnaden härför uppgår till 291 kronor.

Beträffande styrelsens hemställan om utökning av personalen för tillsynen inom anstalten vill jag framhålla, att det med hänsyn till arten av anstaltens klientel synes vara av stor betydelse, att tillsynen över vårdtagarna icke efter-sattes. För en effektiv lösning av frågan och för undvikande av att personal

från arbetsdriften tages i anspråk för ändamålet torde i överensstämmelse med styrelsens förslag 7 förmän böra disponeras enbart för vakttjänst. Jag får i detta sammanhang erinra, att frågan om en utökning av tillgänglig vaktpersonal från 5 till 7 man tagits under övervägande vid 1944 års riksdag (1944 års statsverksprop. p. 61, riksdagens skr. nr 5 p. 44). Statsmakterna beslöto härvid, att det ytterligare behovet av vaktpersonal skulle tillgodoses på så sätt, att två å redogörarexpeditionen tjänstgörande förmän skulle ersättas med kvinnlig personal och placeras i vakttjänst. Utplacering har också vidtagits beträffande den ene förmannen, medan den andre fått stanna på expeditionen, då han redan sommaren 1946 uppnår pensionsåldern. Emellertid har enligt vad jag inhämtat den från expeditionen förflyttade förmannen icke, såsom avsetts, placerats i vakttjänst utan såsom biträde åt hufvadern. Det föreliggande behovet av ytterligare personal för vakttjänsten har därför ännu icke tillgodosetts. När den å redogörarexpeditionen alltjämt tjänstgörande förmannen den 1 augusti 1946 avgår med pension, kan den ena av de år 1944 för utökning av vaktpersonalen avsedda förmanstjänsterna tillföras vakttjänsten. En av mig föranstaltad undersökning har utvisat, att behov av biträde åt hufvadern föreligger. Någon förändring av anordningen att placera den andre av de ifrågavarande båda förmännen såsom sådant biträde synes därför icke böra ske. Med hänsyn härtill förordar jag, att medel beräknas för anställande av ytterligare en förman för vakttjänsten. Kostnaderna härför under ifrågavarande anslagspost uppgå till 2 436 kronor.

Styrelsens förslag om inrättande av en befattning såsom kameralbiträde anser jag mig icke kunna biträda. Däremot torde, med anledning av vad styrelsen anfört beträffande behovet av en befattningshavare, som självständigt kan handhava det omfattande registreringsarbetet, en tjänst såsom extra ordinarie kontorsbiträde böra ersättas med en befattning såsom kanslibitråde i lönegraden Eo 7. Merkostnaden härför uppgår till 375 kronor. Jag vill vidare erinra, att ett av de kontorsbiträden, för vilka medel beräknats från och med budgetåret 1944/45, av i det föregående angiven anledning ännu icke anställts. När den å kontoret kvarvarande förmannen avgår, torde statsmakternas intentioner från år 1944 böra fullföljas och ytterligare ett kontorsbiträde anställas. Någon uppräknig av anslagsposten torde dock icke erfordras för detta ändamål. Då de för ifrågavarande kontorsbiträde avsedda medlen enligt uppgift hittills använts till avlöning av en telefonist, kommer anstalten genom anställande av nämnda kontorsbiträde att sakna medel för avlöning av telefonisten. Jag finner mig emellertid icke böra hemställa om medel till en telefonist, enär anstaltens telefonväxel genom förändring antingen av växelns placering eller av vissa befattningshavares åligganden torde kunna i fortsättningen skötas av befintlig personal.

Anstaltsstyrelsen har anmält, att befattningen såsom social kurator icke kunnat tillsättas på grund av dess låga lönegradsplacering. Vidare har styrelsen hemställt om ytterligare en assistent. Med hänsyn till anstaltens behov av kvalificerade befattningshavare anser jag frågan lämpligast böra lö-

sas på så sätt, att anstalten erhåller medel till en assistentbefattning i lönegraden Eo 16 och att samtidigt kuratorsbefattningen indrages. De göromål, som äro avsedda att skötas av den sociala kuratorn, torde därefter väl kunna omhänderhavas av de båda assistenterna med biträde av övrig arbetskraft å kontoret.

Av styrelsen framlagt förslag om chaufförernas överflyttande till avlöningsstaten finner jag mig böra godtaga. De synas med hänsyn till vad anstaltsstyrelsen och socialstyrelsen anfört angående deras arbetsuppgifter böra placeras i lönegraden Eo 6. Kostnaderna härför uppgå till 4 620 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslagspost uppskattar jag, med hänsyn till såväl den föreslagna lönegradsuppflyttningen som av mig i det föregående förordade personalförändringar, till 77 000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg torde kunna beräknas till 21 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar jag således till (75 000 + 7 500 + 77 000 + 21 500) 181 000 kronor.

6:o) Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	215 000	238 529
1945/46	223 500	—
1946/47 (förslag)	224 500	—

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	48 500
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	172 100

Summa kronor 223 500

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett flertal delposter (statsliggaren s. 242). Av anslagsposten till expenser har 42 500 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 6 000 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår. Härvid föreslår styrelsen ingen annan förändring i förhållande till den för innevarande budgetår fastställda omkostnadsstaten än att delposten till övriga expenser uppräknas med 1 000 kronor till 7 000 kronor. Styrelsen upplyser, att utgifterna under denna delpost under budgetåret 1944/45 uppgått till 6 938 kronor.

Hela omkostnadsanslaget har styrelsen sålunda beräknat till 224 500 kronor.

Statskontoret förklarar i utlåtande över anstaltsstyrelsens förslag, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot detsamma.

Före-
draganden.

Mot anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av omkostnaderna för anstalten under nästa budgetår har jag intet att erinra. Omkostnadsanslaget för nästa budgetår torde därför bära upptagas till 224 500 kronor.

7:o) **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten, reservationsanslag.** I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för utförande av vissa byggnadsarbeten vid anstalten.

Styrelsen har härvid till en början föreslagit ombyggnad av en invid slottsbyggnaden belägen flygelbyggnad, den s. k. g u l a f l y g e l n. Styrelsen har i denna del hänvisat till sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 augusti 1944, däri styrelsen anhållit om anslag för samma ändamål under innevarande budgetår. I sistnämnda skrivelse anförde styrelsen rörande denna byggnad i huvudsak följande.

Flygelbyggnaden, som härstammar från 1700-talet och i avseende å exteriören är skyddad såsom byggnadsminnesmärke, befinner sig numera i förfallet skick. På grund av rådande bostadsbrist har den emellertid måst tagas i anspråk för beredande av bostadslägenheter åt befattningshavare vid anstalten. Styrelsen föreslår, att byggnaden iståndsättes i enlighet med till Kungl. Maj:t ingivet förslag. Efter ombyggnaden skulle den lämpligen kunna upplätas till bostad åt lantbruksinspektoren varjämte vissa lokaler skulle kunna användas till kontor och i viss utsträckning till bostäder. I samband härmed skulle lantbruksinspektorens nuvarande bostad kunna omändras till en mindre paviljong med ett 10-tal vårdplatser. Kostnaden för flygelns ombyggnad uppskattar styrelsen till 50 000 kronor.

Styrelsen erinrar vidare om att å beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 anvisats ett anslag av 45 000 kronor för uppförande vid anstalten av en centraltvättstuga för personalen. Detta arbete hade emellertid icke kommit till utförande. Styrelsen hemställer nu, att medel för ändamålet måtte anvisas å riksstaten för budgetåret 1946/47.

Slutligen har styrelsen — under framhållande av att behovet av personalbostäder vid anstalten ännu icke vore fyllt och att anstalten icke kunde er hålla duglig personal med mindre tillfredsställande familjebostäder kunde erbjudas — hemställt, att medel måtte anvisas till uppförande av ytterligare ett p e r s o n a l b o s t a d s h u s. Detta borde vara av samma typ som de senast uppförda husen och alltså innehålla två lägenheter om vardera två rum, kök och hall. Kostnaden härför beräknades till 35 000 kronor.

Anstaltsstyrelsen hemställer alltså, att för berörda byggnadsarbeten måtte anvisas ett reservationsanslag av (50 000 + 45 000 + 35 000) 130 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *byggnadsstyrelsen* endast uttalat sig rörande de av anstaltsstyrelsen beräknade kostnaderna. Byggnadsstyrelsen, som låtit utarbete entreprenadhandlingarna till uppförande av centraltvättstugan, anser, att kostnaderna för densamma numera måste beräknas till

66 500 kronor med anlåtande av vanlig arbetskraft och 55 000 kronor med anlåtande av interner. Vad beträffar bostadshuset torde detta enligt byggnadsstyrelsens mening på grund av stegrade materialpriser svårligen kunna utföras för lägre kostnad än 40 000 kronor.

Arbetena med ombyggnad av den s. k. gula flygeln och uppförande av en centraltvättstuga torde alltjämt böra ställas på framtiden. Med hänsyn till att behovet av familjebostäder vid anstalten ännu icke är tillgodosett finner jag mig däremot böra biträda anstaltsstyrelsens förslag om uppförande av ytterligare ett personalbostadshus. Kostnaderna härför torde i överensstämmelse med vad byggnadsstyrelsen anfört böra beräknas till 40 000 kronor.

Före-
draganden.

8:o) Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	15 600	15 042
1945/46	15 600	—
1946/47 (förslag)	16 300	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1941 fastställt personalförteckning för anstalten (statsliggaren s. 243). Vidare har Kungl. Maj:t den 5 maj 1944 fastställt följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, förslagsvis	kronor	4 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 650
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	7 250
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	1 600
Summa förslagsanslag kronor		15 600

I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* hemställt, att avlöningsanslaget även för nästa budgetår måtte upptagas till 15 600 kronor med oförändrad uppdelning på anslagsposter.

I överensstämmelse med anstaltsstyrelsens förslag torde anslagsposterna till avlöning till en ordinarie tjänsteman och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföras med oförändrade belopp, 4 100 respektive 2 650 kronor. Den av mig föreslagna lönegradsuppflyttningen beträffande vissa personalgrupper vid bland annat de statliga alkoholistanstalterna torde emellertid böra föranleda uppräkningsanslag till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg. Den förstnämnda posten torde böra beräknas till 7 850 kronor, medan för rörligt tillägg får avses 1 700 kronor.

Före-
draganden.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för avlöningar vid sta-

tens alkoholistanstalt å Haknäs till (4 100 + 2 650 + 7 850 + 1 700) 16 300 kronor.

9:o) **Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	18 400	19 878
1945/46	18 900	—
1946/47 (förslag)	18 900	—

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	3 400
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	14 900

Summa kronor 18 900

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett antal delposter (statsliggaren s. 243).

I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår, 18 900 kronor.

*Före-
draganden.*

Anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av förevarande anslag finner jag mig kunna biträda och beräknar sålunda medelsbehovet till 18 900 kronor.

10:o) **Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården, reservationsanslag.**

Socialstyrelsen har den 7 maj 1945 med tillstyrkan överlämnat en av *styrelsen för föreningen Hemmet Älvgården u. p. a.* gjord framställning om statsbidrag med 30 000 kronor till uppförande av ett personalbostadshus vid anstalten.

Rörande behovet av personalbostäder vid anstalten framgår av anstaltsstyrelsens skrivelse i huvudsak följande. Familjebostäder finnas för närvarande tillgängliga endast för föreståndaren, assistenten, hufadern, förste förmannen och två förmän. Envar av nämnda befattningshavare disponerar en lägenhet om två rum och kök med undantag av föreståndaren, vilkens lägenhet består av tre rum och kök, samt en av förmännen, vilken med en familj om hustru och tre barn förfogar över en lägenhet om ett rum och kök. Särskild bostad för husmodern saknas. Detta förklaras därav, att föreståndaren och husmodern, vilka båda pensionerades den 1 oktober 1945, äro äkta makar. Övrig personal — ytterligare tre förmän samt fyra kvinnliga befattningshavare — är ogift och disponerar enkelrum. Bostäderna äro belägna antingen i kanslihusbyggnaden eller i någon av anstaltsbyggnaderna. Gästrum för besökande saknas vid anstalten.

Anstaltsstyrelsen understryker nödvändigheten ur rekryteringssynpunkt att kunna bereda befattningshavarna tillfredsställande familjebostäder. Befintliga familjebostäder vore för få och en av dem alltför liten. Styrelsen ansåge vidare, att föreståndarens och assistentens nuvarande bostäder icke ur utrymmessynpunkt motsvarade dessa befattningshavares ställning. Enligt styrelsens mening vore det principiellt olämpligt att husmodern vore gift med föreståndaren. Behovet av bostad för husmodern, vilket icke kunde tillgodoses inom befintliga utrymmen, vore därför synnerligen trängande.

Under hänvisning till vid framställningen fogade ritningar anför anstaltsstyrelsen, att den nya byggnaden skulle inrymma i nedre våningen två familjebostäder om respektive tre rum och kök samt två rum och kök och i övre våningen bostad för husmoder om två rum samt fyra enkelrum. Av familjebostäderna i nedre våningen skulle den större disponeras av assistenten och den mindre av en förman. Den övre våningen skulle helt disponeras av den kvinnliga personalen. De genom nybyggnaden frigjorda utrymmena i kanslihusbyggnaden skulle i huvudsak disponeras på så sätt, att föreståndaren erhöle ytterligare ett rum till sin bostad samt att övriga rum dels upplätes till familjebostad åt en förman och dels disponerades till gästrum. Byggnadskostnaderna beräknade styrelsen till 85 000 kronor, varav föreningen skulle kunna anskaffa 55 000 kronor. För täckande av återstående kostnader hemställde föreningen om statsbidrag. — Enligt senare gjorda mera detaljerade beräkningar skulle byggnaden draga en kostnad av 97 900 kronor. Emellertid beräknade anstaltsstyrelsen, att denna kostnad skulle kunna nedbringas genom att vissa arbeten utfördes med anstaltens egen arbetskraft.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande över framställningen förklarat, att styrelsen icke hade något att erinra mot det beräknade beloppet, 97 900 kronor, i och för sig. Emellertid hade styrelsen, som funnit planlösningen av byggnaden i vissa avseenden mindre lycklig, uppgjort principskisser att tjäna till ledning vid omarbetandet av planerna. Enligt styrelsen borde kostnaderna vid en tillämpning av principskisserna kunna nedbringas med omkring 7 000 kronor.

I anledning av vad sålunda förekommit har anstaltsstyrelsen låtit omarbета sitt tidigare förslag. Den nya lösningen innebär förenkling och viss minskning av byggnadens omfång, medan byggnaden ändock kommer att rymma de ursprungligen avsedda lägenheterna.

Utlåtande över framställningen har avgivits även av statskontoret, varjämte byggnadsstyrelsen och socialstyrelsen ånyo utlåtit sig i ärendet.

Statskontoret säger sig icke hava blivit övertygat om att oundgängligt behov föreligger av nya personalbostäder i den omfattning, som angivits i framställningen. Enligt statskontorets åsikt torde de ytterligare bostäder, som finnas nödvändiga, kunna åstadkommas inom ramen av det medelsbelopp 55 000 kronor, som föreningen uppgivit sig kunna disponera för ändamålet. Statskontoret kan vid sådant förhållande icke förorda, att statsbidrag anvisas för uppförande av ifrågakvarande byggnad.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot anstaltsstyrelsens omarbetade förslag och uttalar, att byggnaden vid tillämpning härav synes kunna utföras till samma kostnad som det av byggnadsstyrelsen tidigare skisserade förslaget.

Socialstyrelsen framhåller, att erfarenheten till fullo visat, att en på landsbygden förlagd alkoholistanstalt icke kan räkna med att i längden förfoga över en för uppgiften lämplig personal i vare sig ledande eller annan ställning med mindre anstalten kan tillgodose denna personals naturliga anspråk på familjebostäder.

Av handlingarna i ärendet inhämtas ytterligare följande.

Ifrågavarande alkoholistanstalt är belägen å en kronan tillhörig, för ändamålet upplåten fastighet. Föreningen, som driver anstalten, är skyldig att, därest den nedlägger, avyttrar eller eljest till annan överlåter anstalten eller använder densamma för annat än därmed avsett ändamål, till staten överlämna föreningens samtliga tillgångar med undantag av föreningsmedlemmarnas insatser jämte därå beräknad fem procent årlig ränta. De för anstalten anvisade statsbidragen av annan natur än driftbidrag uppgå till sammanlagt något över 138 000 kronor. Enligt bestämmelserna i den å anstalten tillämpliga kungörelsen den 27 maj 1932, nr 217, om statsbidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter må statsbidrag utgå med högst 113 000 kronor.

*Före-
draganden.*

Både Kungl. Maj:t och riksdagen ha tidigare uttalat, att erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården i realiteten kan betraktas såsom en statsanstalt (1931 års statsverksprop. V p. 36; riksdagens skr. nr 5 A/1929 p. 28 och nr 5 A/1931 p. 30). Betänkligheter torde därför icke böra hysas mot att, därest så erfordras för anstaltens ändamålsenliga drift, för anstalten beviljas statsbidrag överstigande vad som kan utgå enligt meddelade bestämmelser angående bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter.

I likhet med socialstyrelsen är jag av den uppfattningen att en fullgod rekrytering av personalen vid på landsbygden förlagda anstalter av förevarande slag förutsätter, att anstalterna äro försedda med familjebostäder i den omfattning, som kan anses erforderlig. Vid Hemmet Älvgården synes, att döma av utredningen i ärendet, det nuvarande familjebostadsbeståndet icke vara tillräckligt. Då brist även förefinnes beträffande bostäder för ogift personal, finner jag behovet av ytterligare ett bostadshus vid anstalten klart dokumenterat.

Med hänsyn till det anförda biträder jag anstaltsstyrelsens hemställan om statsbidrag till kostnaderna för bostadshusets uppförande med belopp som motsvarar vad av nämnda kostnader icke kan bestridas av anstaltens huvudman. Sagda kostnader torde på grundval av de reviderade ritningarna till huset kunna beräknas till omkring 91 000 kronor. Då en del av de med husets uppförande förenade arbetena synes kunna utföras av vårdtagarna, torde emellertid medelsbehovet utgöra cirka 80 000 kronor. Föreningen har förklarat sig kunna på egen hand anskaffa 55 000 kronor. Det erforderliga statsbidragsbeloppet skulle således uppgå till 25 000 kronor. Jag förordar, att under

rubriken Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården äskas ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående i olika hänseenden anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) godkänna följande personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 direktör	A 27
1 assistent och redogörare	A 21
1 assistent av 2:a klass	A 18
1 lantbruksinspektör	A 18
1 trädgårdsmästare	A 12
2 uppsyningsmän	A 11
5 förste förmän	A 9
1 maskinist	A 9
2 yrkesmästare	A 9
32 förmän	A 7

Tjänstemän å övergångsstat.

1 pastor och förste lärare	A 24
1 kamrerare	A 22
1 uppsyningsman	A 11

Anm. Tjänsten som assistent och redogörare skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde kamreraren kvarstår i tjänst.

II) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 176 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 76 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37 000

Summa förslagsanslag kronor 300 000

III) till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 300 000.

IV) till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 279 200.

V) godkänna följande personalförteckning för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:

;
Personalförteckning.

Befattning. Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 första vaktfru ..... A 7
7 vaktfruar ..... A 4.

Anm. Antalet ordinarie vaktfruar må överstiga det i denna förteckning angivna antalet under förutsättning att motsvarande antal ordinarie vaktfrubefattningar hålles obesatt vid fångvårdsanstalterna.

VI) godkänna följande avlöningsstat för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 24 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 400

Summa förslagsanslag kronor 30 000.

VII) till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 30 000.

VIII) till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 17 800.

IX) godkänna följande personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 direktör	A 26
1 assistent	A 18
1 räkenskapsförare och redogörare	A 17
1 lantbruksinspektör	A 17
1 husfader	A 15
1 uppsyningsman	A 11
4 förste förmän	A 9
1 maskinist	A 9
1 trädgårdsmästare	A 9
8 förmän	A 7
1 köksföreståndare	A 6.

X) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	75 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	77 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21 500

Summa förslagsanslag kronor 181 000.

XI) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 181 000.

XII) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 224 500.

XIII) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 40 000.

XIV) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	4 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 650
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	7 850
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 700
Summa förslagsanslag		kronor 16 300.

XV) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 16 300.

XVI) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 18 900.

XVII) till *Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården* anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 25 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hans Bergström.